

!!!-----!!!!!!

Com tantes altres vegades el viatge ^{d'aquella} tarde des de Figueres a Girona no tenia altre objecte que fer-me la caritat d'uns quilòmetres de tren, una mica de pisatge i un enfit d'arquitectura, en aquesta Girona, triplement immortal perquè tè una ànima feta expressament per ~~enfocar~~ informar un cos de pedra picada. Aquest petit luxe ~~d'~~ d'unes micarelles de turisme me'l dono sovint, però aquest sumptuòs banquet gironí de la pedra picada no crec que pugui mai acabar-me'l.

Aquella tarde hi havia efluvis de Corpus a tot arreu. A quarts de cinc de l'hora nova, el tren corria entre un paisatge de blats segats que encare feia migdiada: el cel de llevant- el de la meva finestra del tren era d'una amabilitat exquisida sense un nuvol, tendriíssim. Ben mirat, en el passeig d'aquella tarde, contra el costum dels meus dies d'excursió, anava a trobar algú: volia veure els gegants. N'havia sentit parlar amb engrescament i els volia conèixer. Els escau als gegants esser els precursors de la diada i de la precessò, perquè Corpus es una veritable meravella, una obra de gegants. Em prometia doncs una mica d'argument en el meu passeig arqueològic.

Des de l'Estació vaig anar de dret a Sant Feliu sense passar pel Pont de Pedra nos sè per quins carrers però segurament fent molta dressera. Feia mig any que no havia entrat a Sant Feliu. Com que no hi havia ningú i s'hi estava molt bè, després de resar uns breus moments com, segons diuen els diaris, fan els gans personatges en les visites oficials en les esglésies, ho vaig resseguir tot. Tot es de tanta ^{qualitat} ~~categoria~~ en aquesta plaça que s'ha de correr molt món per veure una meravella que pugui comparar-s'hi. En son excelents les dimensions i l'alçada; el luxe de la nuditat: la paret de Sant Feliu i els sarcòfacs que la decoren; la murralla gòtica de l'altra banda, assentada sobre una muralla ibèrica; la manera que te de tancar-se amb un absis i una torre, i aquell fons de retaule amb la torre Cornelia al capdamunt, tot fa que sembli l'escenari d'un auto sacramental, un salò de música patètica, clos amb cortines de pedra.

En sortint d'aquesta església em plau d'estar-me una estona a l'^{era} ~~acera~~ acera de la Rectoria. Som a la plaça de Sant Feliu, veritable encanteri medieval, prodigi de la improvització i per consegüent l'antitesi de la plaça del Capitoli de Roma. Es, però, tan proporcionada i armoniosa que, no sabent com donar-ne una idea voldria valent-me de mots traçar-ne la planta. Des de l'acera de la Rectoria ens trobem en un dels costats ~~de~~ d'una plaça triangular. Flanquejen les altres dues ales la paret de l'església a l'esquerra i les muralles

a la dreta. I quan l'angle està a punt de cloure's, la plaça s'obre pas entre una absidiola de Sant Feliu i una torrasa de les muralles. Entre aquest absis i aquesta torra poseu-hi un fons de retaule: un promontori cenyit per uns jardins conventuals escalonats - un rusc de monjés entre muralles ferèstegues - i dalt de tot, prepotent entre totes, la torra Cornèlia.

No desitjava pas veure-la servir d'escenari d'un drama per bons que en fossin els versos. M'estava mirant un sarcòfac gòtic originalíssim col·locat un xic enlaire a la paret de l'església en el qual dos àngels volant horitzontalment sostenen un disc resplendent que té en el seu centre un Agnus Dei. Es evident -em deia- que aquest relleu es un ~~99999~~ símbol de la resurrecció. L'anyell pascual en un carner no pot volere dir altra cosa. Però la reverència amb que els àngels porten el disc resplendent dona sens dubte al símbol un doble sentit: ~~L'~~ l'Anyell ressucitat s'ha fet menjivol com l'anyell de la Pasqua jueva. Encara no m'havia pogut mirar mai aquest relleu i estava pensant que ~~enllaçamb~~ ~~amb tanta sobrietat~~ enllaçar amb tanta sobrietat, i precisament en un sepulcre, els dos temes de la resurrecció i l'eucaristia ~~és~~ certament una troballa originalíssima que en aquella tarde de vigília de Corpus resultava més eloquent que un gran discurs. No havia desitjat veure un drama llibresc en aquesta plaça, però heus ací que una flota de gent que venia del capdamunt, en-

tre l'absis de Sant Feliu i la terra de les muralles anunciava un drama real. Sostingut per sota les aixelles, perque quasi no s'aguantava, un home jove, vestit com un treballador, era conduit per altres dos homes. Em sembla que d'aquets dos l'uniforme que duia un només era el de la guàrdia municipal. Jo no sabia si el portaven sostingut, però el conduien amb molta caritat i miraments. Vaig creure que potser havia tigit un treball. Duia el cap cot, el cabell li queia sobre el front i es veia que plorava. Com que les cames li fallaven i arrossegava els peus els que el sostenien l'alçaven de tant en tant per sota les aixelles.

Vaig demanar què passava a una dona que venia de per l'acera de Sant Feliu.

- Un camió ha mort un nen a Sobreportes, i aquest pobre home és el pare del nen.

Vaig haver de demanar aclariments perque jo encare no sabia que d'aquell portal que s'obra entre les dues torres i tanca la plaça de la Catedral en diuen de Sobreportes.

En arribar al Portal de Sobreportes que s'obra entre dues ~~99999~~ torres rodones molt altes vaig trobar un camió entravessat, com si hagués vingut de la plaça de Sant Feliu o hagués fet una maniobra de reculada. Al peu del camió hi havia un jove que plorava. Segurament era el que menava el vehicle o un dels que hi anaven. Vaig haver de voltar el camió per veure de que es tractava. La víctima era un nen petit que hi havia allà ~~99999~~ a terra, aclofat en el

recò que fa l'arrancada de la torre. Un mocador, tacat de sang li tapava la cara, Jeia sobre un bassal de sang que encara corria i saltava el graò de l'acera.

El camió l'havia esclafat a l'aresta de l'arcada. Algú l'havia avisat que no passès, l'autista també li havia fet un crit, però el nen, en sentir que els gegants que anuncien el Corpus arribaven amb la música a la plaça de la Cathedral, havia fet una correguda i el camió el va enganxar just en aquell moment. La mort havia estat instantània.

En les converses no hi havia un mot de blasme per al conductor. La gent-ho-na gent- compadia els pares del nen com si sentís aquell neguit que no es pot comparar amb cap dolor físic. Deien que mes avall un altre grup havia aturat la mare del nen per evitar que s'acostès a Sobreportes.

Unes dones deien:

-els pobres pares d'aquest nen: encara que no els coneguem, ja cal que els encomanem a Déu.

- Es tot el que hi podem fer els pobres.

L'accent dels comentaris era ben diferent en explicar que el nen corria a veure als gegants. Això es deia amb frases trèncades, com un homenatge a la innocència.

- L'haurieu de tapar aquest nen: fa massa llàstima.

- No es pas pecat la llàstima.

- I amb que ~~els~~ vols que el tapem? Nomès el podríem cobrir amb flors o amb un feix de lliris. O amb la bandera blanca de Corpus.

Tot això , les dones ho deien a mitja veu i amb una emociò vivíssima. Els homes ~~no~~ callavem. No se sabrà mai si es que els homes amaguen llurs sentiments o si és que tenen les idees mes curtes que les dones. Probablement tots els prohoms de Girona no haurien fet a aquest nen uns funerals més plens de sentit. I ni en les ploralles ni en els comentaris hi havia ni el mes minim accent blasfematori.

Sota el Portal de Sobreportes hi havia un remolí de mainada que anava a veure el nen mort o en venia. Davant del mort la quitxalla no deia res. Les nenes s'agrupaven.

Entre les torres de Sobreportes hi ha una arcada i un bocí de carrer estret com un budell. I us trobeu a la plaça de la Catedral. El contrast era en aquell moment d'una violència extraordinaria; al mig de la plaça hi havia els Gegants els capgrossos i l'àguila i tot el seu acompanyament que feia el recorregut de la processò de l'endemà. No hauria dit mai que aquell Portal de Sobreportes tanquès tqt bè; a la Girona els canvis de decoraciò son frequents i ~~radi~~ radi-calissims. Potser això explica que molts ballets que ~~venien~~ venien de Sobreportes, en entrar

entrar a la plaça, presidida llavors pels gegants plantats de cara a la Catedral, es posaven bruscament a saltar i cridar davant d'un dels nans que s'entestava a esquivar-los.

Jo estava tant desfet que sense ni saludar els Gegants me'n vaig anar de dret al meu seient. Com tantes vegades em vaig asseure al llindar d'una de les dues cases que hi ha al davant de la catedral. En el mateix graó, un xic mes enllà, seien dues dones de poble. En el llindar de l'altra casa, la que serveix de palau de Justícia, hi seia, entre altra gent, un dels nans amb el cap posat. Una nena es va acostar per dir a una de les dones que seia prop a prop meu: -Sabeu, mare, aquell cap gros que seu allà baix plora.

- Que vols que plori si te el cap de cartó.

- Es l'home el que plora i no la carota. L'he vist plorar mirant el nen mort a Sobreportes i quan ha arribat aci a la plaça se s'ha posat el cap gros. I per la boca de la carota he vist bè com plora. Em penso que plora d'amagat. Així no li fa vergonya.

-Ves, ves, que em faries plorar a mi i tot- va dir aquella dona.

Tantes vegades com m'havia assegut en aquell lloc i mai la Catedral no m'havia semblat tant al·lucinant. A ple sol, sol de vigília de Corpus, a les sis de la tarda, batent de ple la façana de la seu, amb un cel blau ten-

dre, aquella plaçano no m'havia produït mai un sobresalt tan violent. És que veure sang esmola els sentits? El sol repicava i cisellava la pedra de la gran façana barroca col·locada sobre una escalinata de noranta graons. No ~~me~~ m'havia adonat mai com aquell dia que aquell gran retaule que es la façana de la Catedral reposa sobre un podi graonat que està convençut d'esser la mesa d'un altar major. Potser la gràcia d'aquest pedestal és que per cada costat sembla tallat a pic i deslligat de les ales laterals de la plaça, talment com una escala de mà estintolada a la porta de la Seu. Em vingué a la memoria que a Roma l'escalinata de Trinità de Monti, l'església del meu barri on, en la convalescència d'una malaltia pujava jo cada dia a prendre el sol, s'encixa intimament amb les construccions laterals. En aquells moments veia exactament la meua plaça d'Espanya i Trinità de Monti, arquitectura d'ebenisteria, escenografia sàvia colors de rovell i de rovell d'ou, tot delicadament submergit en una atmòsfera vaporosa, visible i comestible. Veia ben clar que a la plaça de la Catedral de Girona tot és mes barbarot i més fixuc, però boníssim. L'arquitectura és sumptuosa i orgullosa, autoritària i ferotge. La llum es dura i crua, llum de picapedrer, d'escultor i arquitecte. El barroc de l'arquitecte i escultor vigatà Pere Costa, el meu compatriota em semblava més romà que el de Roma. Des d'allà on jo seia aquest espadat de pedra pucada, de cinquantametres d'alçada, s'acosta a l'espectador

tador com una aparició fantasmal. Desvinculada de les ales laterals de la plaça, dirieu que aquesta escalinata ha anat avançant plaça enllà amb la Catedral ~~especialment~~ a cavall, borratxa de sol. La reverberació de la façana rebotia per tota la plaça i donava un lleu tremolor a les blavors dels indrets ombrius, ombres de pou. El cel era d'una clemència dolcíssima. Els falsiots semblaven bojos. No me n'havia adonat mai tan clarament com aquell dia: aquesta Catedral que us obliga a alçar el cap us hipnotitza avença com un sonàmbuli té una manera de plantar i d'estar-se com una aparició. Si en somni haguessiu d'inventar una catedral que camina i s'us acosta com si us hagués de caure a sobre la veuríem així, dreta com aquesta en aquella vigília de Corpus i en aquella hora, espectre de pedra venint d'un altre món. No he vist enlloc una arquitectura tan al·lucinant i tan real, tan feixuga i no obstant tan metafísica. Se m'anava acostant poc a poc com una muntanya que s'esllavissa. Me la veia tan aprop que els-noranta graons de l'esvalinata s'alçaven davant meu com una pampelluga d'horitzontals.

Se sentia molt aprop la processó en la vigília de Corpus d'aquella tarda. Sobre la Catedral el cel s'entendria per moments i assajava un blau rar en aquest país, blau de l'Angèlic. En un girant de la plaça de la Catedral, al peu d'una torre de les muralles, en un reconet ombriu, encara jeia mort En Maginet.

L'havia tornat anar a veure per acomiadar-me'n, perque em quedès pintat a la memoria i perque em feia molta angúnia que el Jutge triguès tant a venir. Ho vaig veure ben bé: El bassal de sang feia uns reguerons arborescents que a l'ombra de la terra tenien una lluentor de laca. El troc principal del regueró era convexa i tingent: uns filaments i unes iritzacions palpitaven i feien llumenetes abans de caure de l'acera. Flor de sang, sang en flor, la sang de n-d'En Maginet. En canvi la sang del mocador que li tapava la cara era d'una vermell de clavells.

No m'havia fet mai tanta impressió com aquella tarde la sang. Goethe diu molt ben dit que la sang es un líquid molt especial. Però la sang d'un infant no es pas una sang qualsevol. I la sang innocent no és pas igual que la sang pecadora. Hi ha sang de malvat, la mala sang i sang mai contaminada; la sang pura d'Abel, la preciosíssima sang de Jesús, la sang d'exercits de màrtirs.

De sang innocent jo diria que no n'havia vist mai tanta. Alguns apartaven la vista del Nen i de la seva sang com si fos un espectacle obscè. Es de mal gust diuen - contemplar la sang humana, sobretot la última sang. Però de mes mal gust es fer-ne. I ara que se'n fa tanta la regatejem amb un extrany pudor en les imatges del Sant Crist i en els martiris dels retaüles.

El món no tindria cap sentit si la sang innocent no fos expiatoria i pro-

piatorià . Ho ha estat la sang de cada màrtir. Els innocents moren per al poble, i llur sacrifici, providencial , determinat, per via administrativa, és un fruit de benedició. Potser ^{sense} ~~tota~~ la ^{sang} ~~gen gran~~ d'En Maginet la ciutat de Girona no hauria digne de fer la processò de Corpus en aquest any de 1947. Potser tota la gen gran que hi aniria no valia com aquest àngel de Déu. Es b en cert que els petits sacrificis, les petites destruccions, les de rùbrca de l'encens i la cera d'abelles que crema a l'altar, i les ofrenes populars amb destrucció de tantes flors, sobretot de tanta ginesta i tants clavells, no valien aquella sang d'En Maginet extesa com una catifa prop de la Catedral, la primera que la processò trobaria en el seu curs.

Arrabacat amb a la vida amb tanta violènciaa, raptat en un instant en un lloc i un dia tan comprometedors pels que no entenen res de res, segur que en el cor d'aquest Nen hi havia nascut potser el de la ~~1818~~ primera comuniò una guspira d'amor molt viva, un esperit d'oblació un engrescament que enamorava. Potser si Girona fos mes pura, no hauria hagut de morir En Maginet quan corria a veure els Gegants , adelerat per a fer una comparseria de luxe necessaria a la ~~pro~~ processò, per anar al lloc que li pertacava amb els Gegants , els Nans i l'Aguila, cridant i corrent amb tota la mainada, fent de filabarquí pels carrers de la ciutat perquè la processò poguès transitar amplis mè. Al davant, entre les

criatures hi ha molts sants que no ho semblen i ho són; en plena processó potser hi ha molts barons greus que ~~no~~ ho semblen i no ho són. Què sabem nosaltres ?

Contemplant En Maginet aclofat, reclinant el cap a la torre de les muralles i les mans per terra, molta gent deia: " pobret , és més feliç que nosaltres.2 Els que tenen la superstició de la sang s'esmunyien com si desertessin, sense atinar que no podien haver-hi vapors malignes en aquella sang. Si els circumstants ho haguessim merescut , segur , que hauriem sentit olor de lliris i llessamins. Fet un àngel , en Maginet havia volat vers aquell cel blau i clement: Potser havia passat sota el portal de Sobreportes cap a la plaça de la Catedral,, a-
munt entre l'estol de falsiés.

En costava retrobar la calma en mig d'aquell encrespament de sensualitats físiques i metafísiques. M'era difícil desentortolligar les dues línies melòdiques d'aquella tarda ~~ab~~randada: L'olor de la sang d'En Maginet i la flaire de Corpus. En l'escenari d'una arquitectura de luxe, laberinte de catedrals i torres, de muralles ibèriques, romanes i gòtiques, s'abraçaven l'esglai del Portal de Sobreportes i l'oreig ~~del~~ d'un Corpus que s'acosta. Tot era tan barrejat que tots n'estàvem com embriagats. I, vulgues no vulgues, aquella arquitectura feta d'acantilats de pedra picada, exerceix, àdhuc en els esperits dels ~~del~~

mès inconscients, una pressió especial, la coacció de la majestat i gairebe diria de la màgia. Jardí de l'arquitectura, garatgencantat, és impossible dreçar mes cortines de pedra en un espai tan reduït. Flanquejant per dues torres molt altes, l'eix del Portal de Sobreportes que les separa forma angle recte amb l'eix dels absis de Sant Feliu. Plantat a terra, aquest joc d'absis i torres s'ordena admirablement. I el sol i l'ombra juguen a cuit caminant de puntetes al voltant de cada torre, besant les curves del gran absis de Sant Feliu i de les absidioles. En aquell recò, entre l'aresta del Portal i la curva d'una gran torrassa, jeia En Maginet, petit, petit, com si s'anès fonent. Al peu d'aquelles muralles s'hi devia haver vessat molta sang; molts morts s'hi devien haver estat a sol i a serena fins que serien ben freds,, com ara En Maginet s'anava refredant.

Acabada la funció, quan les autoritats civils i la gent darrera d'elles se n'anaven a reunir-se amb els gegants; mentre els canonges es dirigien als altars laterals on tenen els bancs de la roba i començant a obrir reixes se sentia de cap a cap de la Seu el grinyolar dels panys, un il·lustre capitulat s'acostà a saludar-me. I com, després dels compliments de rùbrica, jo li preguntès si la Custodia de l'altar major, que des de aquell lloc jo no podia

veure benbe era la de Corpus, em responguè, mes que amb paraules, amb un moviment de ponderació que ens desplaçà a tots dos. Plegats varem pujar al presbiteri: el canonge encare portava els sumptuosos habits de cor.

En esser dlat dels escalons de l'altar si em punxen no em troven sang.

Encare que d'un altre ordre, el xoc era tan violent com el aue m'havia sobtat al Portal de Sobreportes. Davant meu, sobre l'altar, un xic enretirada, col·locada en un soco de vellutvermell, tenint per fons l'altar de plata, s'alçava la Custodia tan alta com un home. La lluminària encara era tota encesa. Als peus de la Custodia hi havia dos rams de clavells vermells coronats pel tremolor d'auells ffar de belluguet que en diun nebulosa. No m'havia sentit mai com en aquell moment una sensibilitat tan viva. Quina tarda, Deu meu! Parlava amb el senyor canonge amb frases trencades: deia unes coses in en pensava moltes d'altres. I ben cert que a En Maginet no el perdia mai de vista: em semblava que el tenia als peus ajocat sota l'ara de l'altar, amb les mans per terra. El vermell dels clavells el del soco de vellut de la Custodia i del domàs que darrera d'ella tapava una faixa delretaule d'argent, els comparava, sense voler, amb la sagg d'aquella acera i i d'aquell mocador aue amagava la cara d'aquell Angel de Deu. Tant mèn com he corregut i estava ben segur de no haver vist mai cosa comparable a aquella Custodia davant d'aquell altar i sota d'aquell baldaqui d'argent. Em vingueren a la memoria

la "pal·la d'oro" de Sant Marc de Venècia, ni la mòmia de Tuthankamen, tota d'or, que no m'havien impressionat tant com aquella apoteosi de l'orfebreria litúrgica. Els homes no podien pas fer més- ho vaig dir al senyor Ganonge- en homenatge al Santíssim Sagrament. La processò de Corpus m'anava per dins en un tumult multe d'acciò de gracies. I com un llampec em va passar pel cap que en el moment de la institució de la Eucaristia, a l'hora del Sant Sopar, Jesús es va veure en aquest altar de la Seu de Girona i en aquesta Custodia. I va veure l'orfebre gironí Francesc Artau com hi treballava durant vuit anys, fins al 1438 i com s'enorgullia de veure-la tan gentil i espigada, alta de 185 centímetres i pesant prop de quarante quilos. Sense una fe i un entusiasme, sense una inspiració directíssima i un esperit gairebé d'oblació de la persona i la personalitat no s'hauria pas pogut fer una obra com aquesta. I essent la inspiració un do i una il·luminació de l'Esperit Sant és permès de pensar que en aquesta església de Girona, com en totes les del món els artistes han treballat tan meritoriament i definitivament com els eclesiàstics a la major gloria de Deu. I sovint, també per un voler de Deu, i com un premi a una obra d'acciò catòlica sincerament sentida nomès ells s'han salvat de l'anonimat en el decurs del temps. Tant cert es això i tan evident que amb freqüència elegeix Deu per a les grans obres els homes mes modestos d'aquest món. Indubtablement En Francesc Artau

treballava a la presència de Déu però Jesús - honor insigne - se l'havia contemplat des del moment de la Cena. Estava jo en aquell moment ben convençut i encara n'estic que, al Cel En Francesc Artau, com els sants eucarístics més il·lustres ostenta el trofeu d'una custòdia, certament més petita que la de Girona, ben igual però molt més fina. Tot això, és clar, m'ho remugaba per dintre no ho vaig pas dir al senyor canonge. Ni tampoc que a Francesc Artau ara li havia sortit feina perquè - el cor m'ho deia - Nostre Senyor li hauria encarregat un trofeu per En Maginet: una parella de gegants d'or i pedreria que donant-els hi corda ballessin dalt d'una capçeta de música, sobre la palma de la mà. El tumulte espiritual que se m'emportava no em feu pas descuidar de donar gràcies a Deu per haver-nos conservat aquelles meravelles. I encare que molt sumàriament, i més amb el cor que amb els llavis ho vaig fer. Se m'acudia - i ho pensava sincerament - que per tots els tresors del món no és pot pas donar la vida, però si per una custòdia monumental, perquè una custòdia d'aquesta categoria és un tron veritable, ofert per tata una generació i reofert per moltes altres generacions. Durant la nostre guerra civil el Diabòle va fondre la Custòdia de la Catedral de Vich, la que jo havia vist tantes vegades a l'altar i al carrer, i això ho ting com una espina que em farà mal tota la vida. Ja ho sabia que la de Girona s'havia salvat, però estava molt content de veure que va esser

feta amb tant d'amor i que segurament es filla de la de Vich, nascuda uns quants anys abans.

No se m'havia ofert mai tan clar a l'enteniment que una custòdia, precisament quan el Santíssim no hi és, però per si sola una mena de presència, una manera d'estar i de plantar gairebé humanes. No hi ha cap moble ni objecte litúrgic que l'iguali en personalitat. Quan es ocupada quasi només en veiem el resplandor; quan és desocupada es veu que se n'ha alçat Nostre Senyor en persona. En això una custòdia solemne s'assembla a un tron, que aduc quan és desocupat evoca la persona que te dret a assegurar-se. I perquè la veia com un tron vaig pujar un parell de graons de la escaleta de pedra que hi ha darrera l'altar i furtivament, com d'esquitllentes, vaig tocar el seu repeu just el temps d'un amen. Fou un moviment instintiu ho vaig fer no perquè es una obra d'art, sino perquè una estona abans aquest tron havia estat ocupat pel Santíssim Sagrament. I jo diria que la Custòdia encara en conservava la vibració i potser la tebior. El canonge, que és un sant home i que a mi em fa una impressió grandíssima potser no se'n va adonar o va fer veure que no se n'adonava d'aquesta furtiva i ~~tàtil~~ tàctil comunió espiritual meva.

Situats altre cop al davant de l'altar em semblava que el seu millor ornament era la qualitat de la llum que que allà s'estava, arredoçada sota el

baldaqui d'argent, una llum que ho submergia tot, paloable espessa, gelatinosa que tremolant nomès sobre l'or de la Custodia es posava agafallosa sobre els alts relleus de l'altar i deixava ençà i enllà uns negres traslúcids, magnífics que posert nomès se sostenen sobre la plata. El sagreistà havia anat apagant els llums i ara la Custodia era una ginestera en el fogalleig del retaule, dels canalobres i el baldaqui d'argent. I els rams de clavells, i el belluguet com si respiessin al peu de la Custòdia, que un cop desocupada es dona compte de la seva categoria de tron reial, de la seva majestat personal.

Ens en anavem i ferem la reverència a l'altar. I just al moment de girar-me vaig veure altra vegada En Maginet ajocat al peu de l'altar, prop de les reliquies dels martirs, el cap reclinat a l'antipendi, la cara tapada amb el mocador tacat de sang, les mans per terra, tal com l'havia vist a Sobreportes.

El meu amic canonge- ~~idie"amie~~ - i dic"amic" perquè voldria merixer un amic així - em deixàa la Porta dels Apostols. Se n'acudi llavors que el claustre potser encare era obert i vaig recular pensant que allà em refaria. Hi era tot sol i s'hi estava beníssim. " Que bè s'està, aci" (bonum est nos ~~hiccise~~ hic eise)- va dir Sant Pere al Tabor: Al dintell de lae porta de tots els claustres del món faig la mateixa exclamació. Al Cel, En Maginet feia estona que l'anava

repetint. Hi estava tan bé que no se'n sabia avenir.

Els claustres són la capsa de sorpresa de les catedrals i monestirs, la bombonera de totes les coses bones. Recintes.....

Recintes tancats a cel obert, joguines de pedra picada i la jardineria i la barreja de temple i de carrer, d'esbarjo i cementiri i invitació a la meditació i a l'esplai; deambulatori de les processons conventuals i camp de joc dels escolans; font d'inspiració, delícia dels músics i poetes; banc escon del sol-solet a l'hivern amb ombres llemineres a l'estiu, saló de música de les plujes, obert al vent i protegit de tots els vents; els claustres ho entenen tot i tot ho han pensat rectament. Són les places de la Llibertat construïdes per l'Església, closes a terra i obertes al cel per una arquitectura robusta i embadalida, decorada amb corrents d'aigua, amb arbres i flors i amb xerroteig d'ocells, plenes d'aquella veritat que si ens fa lliures també ens pot fer artistes.

M'hi vaig asseure i m'hi vaig passejar perquè a totes aquestes formes de descans us invita un claustre. M'hi vaig passejar perquè la processó que em corria per dins havia de capdellar-la allà mateix, ~~que n'és de cert, Deu meu, que~~ ~~Corpus se sent venir de lluny~~ al voltant del Claustre. Que n'és de cert, Deu meu, que Corpus se sent venir de lluny!

Moltíssima gent el sent dintre seu en un esclat d'himnes i cànctics, amb amb repics de campanes grosses, braçades de flors, domasos, espinguets de mainada i de falsies, encens, orquestres i genuflexions. Les processons de Corpus surten de les catedrals i de les esglesioles, però neixen al cor de la gent molts dies abans. I el dimecres, els crits i colors de processons, com si no poguessin esperar més, surten amb els gegants fora de casa.

Portat triunfalment Nostre Senyor pel carrer, al menys una vegada a l'any és un abrandament que per a delícia del cor urgeig als poetes i als ants d'auets món. I és de mal averny contenir aquest devassall de neguit que formant-se en l'enteniment de multituds i sortint de les portallades del temple cenyeg anualment les els pobles i ciutats amb benediccions, pampallugues de domasos d'encens i ginesta. És de mal astrugància voler col·torcer la processò de Corpus: si aquesta garlanda no es pogués estendre pels carrers s'hi ficaria, en comptes d'ella, el serpent enemic amb tota la seva pompa d'abominacions i una pudor afrosa.

La processò de Corpus la porta de a dins tota la gen capaç de percebre el do de Deu: Els sants els poetes i la mainada. Segur que el Nen Maginet se la sentia remoure al cor i al magí, potser per primera vegada a la vida i des de la Primera Comunió l'entenia millor que molta gent gran. I exul-

tant davant dels Gegants i l'Aguila volia fer justament el seu paper d'infant en aquella tarda de Vigilia de festa a l'hora de en que Corpus i la processó dirfieu que entren al forn per esser l'endemà coca flairosa, ensucrada i daurada.

Capdellant la meva processó de Corpus pel Claustre, de sobte vegí resumida a l'escala de la meva intel·ligència i concentrada com en una aigua -marina-segur la més pura de les llégrimes plorades aquella tarda a Sobreportes-tota l'essència teològica i poètica del ~~Corpus~~ Corpus i vaig ententre satisfactòriament el sacrifici d'aquell Angel de Deu. Entre resplandors de blats i fulgors de sang i de custodies, aquella ~~ei~~ -aigua -marina, que no essent meva sem posava als ulls, em deia que Corpus ve amb la festa del blat. I mentre a dintre meu les línies melòdiques d'aquella tarda es resolien en un xafec de música veia clarament que així com la ~~música~~ festa de la collita resumeix el poema dels blats des de la sembra i la germinació a la ~~sebra~~ sega, així Corpus resumeix la vida de Jesús des de l'encarnació a la mort, recordent-nos que el Fill de Deu es va fer home perquè els fills d'Adam i Eva tinguessin una representació en la divinitat, i que després convertí el pa en substància seva perquè menjant aquesta aparença de pa ens poguessim fer fills de Deu, i entressim en la intimitat de Deu. Perque el blat sigui menjivol s'ha de morir. Per això

Jesus pronunciá el seu testament eucarístic un dia abans d'esser segat per la mort; faixat com una garba i enformat en un sepulcre, talment com la pasta de farina farà el camí del forn. I axí com en els treballs de la sega i al batre ja se sent olor del pa que sortirà viu del forn, així també el regal de l'Eucaristia anunciava la resurrecció de Jesús, la nostra resurrecció espiritual ~~en la consumació dels segles~~ ara mateix i la resurrecció corporal en la consumació dels segles. Llaç d'unió entre Deu i l'home, Jesucrist, bo com el pa i reconfortant com el vi, es dona en forma de pa i de vi perquè, constituïts per una unió de grans de blat i de grans de raim, el pa i el vi han estat sempre el menjar i beure de la germandat humana. Corpus, la festa del Cos de Jesúsrist, arriba com la festa del blat, amb una frissança utilitària amb la il·lusió del banquet. En aquesta diada del pa consagrat commemorem que Jesús se'n hagi ofert tot Ell abscondit en un bocí de pa i permetent que subsisteixin el gust, la blancor i l'olor de pa. Les custodies de Corpus catalanes, les més antigues de la cristiandat, tenen forma d'espiga i portades en triomf sobre les espatlles branden com una espiga madura sota un talem altíssim.

Quan em creia que la processó que havia capdellat al voltant del Claustre

era acabada, perquè ja havia passat la Custòdia, heus ací que m'adono que en fris hi es representat el Sacrifici d'Isaac, Sacrifici incruent acceptat però no consumat, penyora d'un altre, el de Jesucrist, ofert braços en creu, pagat amb sang-tot Ell revestit de sang-. Isaac poc ho sabia que era la víctima elegida en holocaust, ni l'anyell que el substituï tampoc. I En Maginet tampoc. Només Jesús i, en nom d'ell, els altres martirs s'han ofert voluntariament. No tota la sang Es fecunda, però hi ha molta sang que redimeix i paga per als altres. I si Deu se n'ha emportat En Maginet amb sang es per a fer-lo més sant. Era ben seu. Era una espiga madura que havia d'esser trencada. Aquest fruit ja no el farà malbé ningú. De les penallitats d'aquest món Deu en treu un fruit, com si diguessim de les drtignes en treu mel. Posert en Maginet, mort en el primer efluvi de les Vespres de Corpus, ha pagat per tots els gironins el oreu d'aquella Custòdia que podia haver ben desaparegut. potser ha pagat molt més.

D'aixo no en sabem res. Però sabem que En Maginet es arrabacat a l'edat de sis anys, en l'octava de la seva Primera Comunió, en el preludi de la processó de Corpus, just en ovirar-se el primer resplandor.

Havent-me servit del Claustre per a la meva processó i sentint-me cansat m'hi vaig asseure una estona, no gaire perquè calia girar full,

i aquella tarda tot el món exterior prenia davant meu un interès hal·licinant, vivíssim. Una estona abans, a la plaça de la Catedral, els crits de la mainada i de les falsies se'm revestien de colors, mentre a la Seu, davant de l'altar i la Custodia, i després al Claustre, l'arquitectura i els colors se'm desfeien en música. I com que ja no veia res jo diria que En Maginet em va donar la mà per alçar-me i em va conduir fins a la porta del Claustre.

Al carrer, al primer respir, em vaig donar compte que Corpus era apropíssim. Ho sentia físicament, a flor de pell, i encare que no ho hagués sabut ho hauria endevinat, com ensumo cada any l'arribada de la primavera en un dia qualsevol, en sortir de casa. Des de la porta dels Apòstols vaig decantar cap a la plaça dels Lladoners, pensant fer drecera per si de cas, al centre de la ciutat vella, trobava els gegants.

Tot marxant em sentia la Catedral al darrera amb tota la seva alçada i com m'obligava a girar-me. A la plaça dels Lladoners darrera d'una finestra de planta baixa, enreixada i oberta de bat a bat es veia una capella de monjes i a l'altre el Santíssim exposat al mig d'una encesa de llums i rams de flors flors lliris. Vetaquí perquè jo sentia tan aprop la flaire de Corpus.

Vaig trencar per una devallada estreta, angulosa i solitaria que mes que un carrer sembla un corriol entre muralles. A mitja devallada hi havia tres dones i una nena que s'hagueren d'apartar per fer-me pas. Parlaven de l'accident de Sobreportes i veient que em girava per fer atenció a la conversa em varen demanar si venia d'allà baix i si'ne sabia alguna cosa. Explicat sobriament el fet vaig dir que el nen mort tenia sis anys i es deia Maginet.- Me'n vaig donar compte: el nom d'En Maginet el pronunciava com un nom gloriós, com si jo d'aquell nen en sabés mes que l'altra gent.- Una d'aquelles dones, la que tenia al costat una nena de deu anys, molt aixerida, en fer-se una pausa anguniosa a les expressions de condol dedicades a la família d'En Maginet va dir:

-Tot això s'acabarà donant-los dues mil pessetes. L'any passat un camió em va matar el nen a la Devesa. Tenia onze anys....El meu marit va morir a la guerra. Només m'ha quedat aquesta nena i Deu me la conservi. La nena va alçar un xic la mà i va trovar la de la seva mare.

El comiat fou molt dur, però molt afectuós.

La mes vella d'aquelles dones anava, com jo cap avall. Quan les altres havien trencat a la primera cantonada, auella velleta em va dir.

-Pobre dona, fa molta llástima. Però el xófe no hi tenia cap culpa. El

seu nen anava en bicicleta , agafat a camió; va caure sota la roda del darrera i el va esclafar. Aquest món és una vall de llàgrimes.

Varem anar plegats fins a la Cort Reial.

En arribar a la plaça del Vi els gegants ja havien entrat feia estona a Casa la Ciutat.

Vaig tirar cap al carrer de..... En esser davant dels Jesuites passava un baiard portat per dos homes. El baiard era cobert de cap a cap per una tulada de lona a dues vessants. Es veia ben bé que portaven un pes ploma: era En Maginet. El vaig seguir fins a la porta de l'hospital, lluitant dintre meu per mantenir en ordre el món interior i el món exterior que se'm dreçaven en revolta liquificant-se en colors i música al bell mig de Girona. Distingia clarament que el primer que va dir que el món aquest es una vall de llàgrimes el veia de molt enlaire, talment com una vall espectral creuada per meteors diversos, plena de bassols amb lluissors d'aigua -marina- encara que no gosés dir-ho- esmaltada per grans estanys, amb resplandors de sang,

Al tren, de retorn cap a casa, no vaig pas explicar a ningú, per por que semblés una gazetilla, el que havia vist - vull dir el que m'havia ocorregut- en aquella tarde extraordinària. A casa sí; vaig con-

tar-ho tot. Però aquesta expansió no em va pas assossegat. Tenia no obstant la idea d'haver estat de sort aquella tarda. Em sabia molt greu que això que dic pogués ésser interpretat malament. No hi havia pas, ho ben asseguro, ni una ombra de sadisme en la contemplació d'aquell nen mort a Sobreportes. Segurament molts dels que el varen veure no li havien fet tanta companyia com jo, ni li tenien tan agraïment pel seu sacrifici.

Probablement és cert que veure sang ens produeix una exaltació, que ~~afi~~ afina la nostra sensibilitat. Però aquesta embriaguesa era per a mi desconeguda i no hi tenia cap culpa. L' ^a sang es principi de vida i no obstant ens fa por. La contemplem com una cosa misteriosa, uns amb esglai, altres en silenci, sempre amb sorpresa. Sembla prohibit parlar de sang humana, però no som pas llops carnissers. Sense aquesta superstició, la sang mes aviat ens agermanaria. La guerra vol dir millons d'homes plens de sang, però aquesta tremenda veritat captada pels documents fotogràfics ens l'amaguen no per raons del pudor, sinó perquè els governs, o tenen por o no volen que la sang fassi por.

Era certament horrible l'espectacle de Sobreportes, però no de mal gust. Si es permés de pintar i de posar als altars l'escena d'arrancar la pell a Sant Bartomeu o l'esgarrifosa degollació de Sant Medi amb xarbotades de

sang i tot ; es que seria indecorós haver presenciat aquets martiris ? No hi havia ni un element repugnant en l'escena de Sobreportes i no hi havia botxins en aquest martiri. Per altra part, el martiri de qualsevol sant duraria uns minuts, o molta estona, com el de Sant Bartomeu, o el de Sant Sebastià que fou-podriem dir- afusellat amb fletxes , o el de Sant Llorens, que posat al caliu d'un foc lent ençare tingué temps i coratge d'invitar els botxins a girar-lo de l'altre costat per tal que un cop rostit, si és que volien menjar-~~se~~ l no trobessin estiraganyuda la seva carn. Del moment de la mort d'En Maginet ningú, gairebé ni el xófer del camió, n'havien vist res. Ni mort per un llamp haurie patit menys. No contemplava doncs un martiri la gent que s'aturava a Sobreportes: Feien piadosa companyia al mártir. I que ningú no s'escandalitzi si el veig com un mártir. Que ningú no pensi ni remotament que intento cometre la pedanteria de no tenir en compte sobre aquestes questions els dictats de l'Esglesia. Parlo humanament i no sabria fer-ho d'altra manera. Però si En Maginet no és un sant, un ángel de Deu, ¿ qui en seràe ? Deixeu-m 'ho repetir: tenia sis anys, havia fet la primera comunió feia tres dies i havia mort d'entusiasme infantil en sentir el preludi de la processó de Corpus. I que En Maginet fou presentit pel seu Angel davant de Deu, com una flor de Corpus, no em podem tenir

cap dubte. Puix havia de morir de desgràcia i era innocentíssim, Deu li havia concedit un augment de gràcia que treia vulgaritat a l'accident. El misteri de la gràcia es la compensació de la nostra desgràcia. Valem més del que ens pensem, encare que, per llei de llinatge, ens pugui matar la punteria gurxa d'un caçador novell.

La presència de sang podia haver afinat la meua sensibilitat, però no es pas cert que m'hagués omplert d'embriaguesa. Ben mirat, en altra ocasió la tragèdia de Sobreportes m'hauria fet la mateixa llàstima, però no m'hauria dit tantes coses. El que va impressionar-me a l'acte fou saber - tothom ho deia - que el nen corria a veure els gegants, o sigui a l'obertura de la solemnitat de Corpus. La sang em produí un xoc, però molt més el contrast entre el luxe e espiritual i material de la festa que començava i aquella pertorbadora desgràcia motivada per l'enlluernament del Corpus. Però en saber que En Maginet havia fet la primera comunió el diumenge abans, l'accident va prendre als meus ulls un caracter extraordinari. Qui no lligaria uns cabs tan evidents? Heus aci perquè les dues línies melòdiques d'aquella tarda sinfònica, la sang i el resplandor de Corpus amb aquella arquitectura i aquella Custòdia l'esglai i el triomf, s'enllaçaven dintre meu i perquè considerava una sort haver pogut llegir amb tants detalls un fet que no tenia res de vulgar.

Hi ha una mena d'emocions que s'enganxen com una llagasta. El desvarieg d'aquella tarda s'havia emparat de mi i l'estupor n'mdeixava. I en ficar-me al llit veia encara aquella~~99~~ sang, el cap gros que plorava, la façana de la Seu, aquella custodia el claustre i aquell baiard. Tot se'~~999999~~ se'm lligava i entortolligava i els temes melòdics s'insinuaven, s'ampliaven i es repetien com ^{en} una sinfonia. I ja en l'astorament del presomni vaig entreveure una catàstrofe espantosa que ineluctablement se'vafer seu. Aquella processó que tan he desitjat presenciar desde la plaça de la Catedral devallava efectivament per l'escalinata de noranta graons. No sé perquè jo patia tant, però el cas es que quan el Santíssim era als primers graons i les campanes i les músiques exultaven,, un esglai va rebotre per la plaça mentre la Custodia i el talem queien escales avall amb els portants i altra gent. En la caiguda de la Custodia es va produir la mateixa esgarripança que si s'estimbés una torre de cristall.

Què havia passat? Es que havia caigut un dels portants~~9~~ de la Custodia i havia fet caure els altres?. La gent fugia en totes direccions, uns escala avall, altres escala amunt. El carrer de la Força i el portal de Soteportes no podien engolir els fugitius. La processó s'havia fos. El Bisbe i el seu acompanyament no van pas fugir i passat el primer moment de panic el prelat baixava penosament a trovar el Santíssim. En aquell instant un sacerdot es va agenollar davant ^{de} la Custodia, en va separar el viril i el va posar a les mans del Bisbe. La Custodia jeia per terra i hauriau dit

que es derretia escales avall. Al voltant d'ella la gent ~~el~~ que no havienn fugit feien com un gran cercle com si contemplessin un cadáver. I heus ~~aci~~ que quan el bisbe, donant la processó per sospesa, pujava escala amunt entre dues parets de ~~gent~~ gent agenollada, una noia rossa ~~que hi havia en primer rengle~~ amb cara de nina que hi havia en primer rengle es posa a cridar follament: "Deu es mort ! Deu es mort! " I dit això entre grans contorsions li ve un vomit espantós. Es un vomit de vabells uns cabells fumosos que l'escanyen. Dos homes la sostenen un per cada braç. El bisbe hi acuti, davant del Santíssim, la dona té un ~~alta~~ vomit de cabells ,diabolic, i sinistre, pitjor que el primer. I entre glopada i glopada de cabells torna a cridar: "Deu és mort ! Deu Es mort!. A terra un pilot de cabells verdosos es mou com com si fos viu. La noia estava pal·lida, desencaixada i els seus ulls blavíssims no miren enlloc

G. J. F.

El bisbe decidint-se pel millor dels exorcismes s'acosta a la noia i li dona la triple benedicció amb el Santíssim, llavors en una última convulsió, la noia diu : "Deu és mort" s'acosta la fi del món! s'acosta la fi del món! I s'assossega a l'instant. I desfen-se dels que la sostenen s'agennollen davant del Sagrament amb els braços en creu. Els seus ulls tenien en aquest moment una dolcesa infinita. Es veia en el seu rostre que era una bona noia: no hi havia pas senyal de fornicació en les seves parpelles. ~~De sobte el bisbe diu:~~ Ara els llums dels escolans fan una claror diamantina. De sobte el bisbe diu " la processó continua." Ordena que alcin la Cus-

139
En aquell moment tothom mira els escolans que sense por alcen els canalobres prop del Santissim: els ciris fan una llum absolutament negra, una flama aponcellada que es veu com crema, i una resplendor circular, inmòbil, calitjosa. Tota la plaça put a cadavèrica, flor de femer, color de femta, lliuri blasfematori, extracte subtil de la pudor personal del diable.

El bisbe decidint-se pel millor

todia i que les campanes toquin incessantment fins a fi de festa. I col·locat el viril a la Custodia plena de pinacles torçats i dreçat altre vegada el talem devalla escales avall una massa compacta comm una manifestació. I tot plegat m'adono que En Maginet i l'orfebre En Francesc Artau, l'autor de la Custodia ocupaven les dues hornacines de prop de la porta de la Seu. S'hi estaven agenollats de cara a la processó les mans plegades i anaven molt mudats. A En Maginet, fins llavors no l'hi havia vist la ~~esma~~ cara: era aixerit com un pesol.

Em vaig despertar violentament i esparverat per aquell somni apocalíptic. Just en aquell mateix instant jo era la camoana grossa que, l'any passat, mentre la processó de Corpus baixava les escales de la Seu, va estimbar-se i esbocinar-se a la plaça dels Apostols sense fer mal a ningú. Jo mateix havia esclatat com aquella campana. Aquella processó de Corpus l'havia vista amb tants de detalls com la tragedia de Sotaportes. Aquella al·lucinació onírica semblava realment ~~pre~~ premonitiva de la fi del món. Encara tenia por. Veia, aquell vomit de cabells verdosos com un eixam de serpants filiformes

Entenia mes clarament que en somni que els vomit de cabells son una senyal probabilíssima de possessió diabòlica.

Veia la posseïda formulant el vaticini de Nietzsche sobre la mort de Deu. El meu enteniment s'anava desvetllant. Em fregava els ulls com si em tregués filagarses

de boira.

I tot plegat vaig sentir la veu argentina d' En Maginet a favor del qual jo tan havia pledejat el dia abans, i ara en somni l'havia cononitzat col·locant-lo amb En Francesc Artau en una hornacina de la façana de la Seu, com al Vaticà concedeixen als sants nous els honors de la " Gloria " del Bernàni.

" Avui és Corpus " - em deia En Maginet. " Avui és Corpus !

Estava ben despert.

Així fou la visió simfònica d'una vigília de Corpus a Girona.
